سیاست

امریکا تاوان می‌دهد

رییس هیـات مذاکره‌کننـده ایـران در واکنش به جنایت امریکا در حمله تروریستی به منازل مسکونی غیرنظامیان در قشم گفت: تاوان خواهید داد. محمدباقر قالیباف، رییس مجلس در مطلبی در صفحه شخصی خود در شبکه اجتماعی ایکس، نوشت: «ایالات‌متحده هر روز دست خود را به جنایت جدیدی آلوده می‌کند؛ حمله تروریستی به منازل مسکونی غیرنظامیان در جزیره قشـم، ادامه جنایات در میناب و لامرد است. امریکایی‌ها عادت کرده‌اند که سـیلی‌هایی را که در میدان نبرد می‌خورند با ریختن خون بی‌گناهان جبران کنند. تاوان خواهند داد.» همچنین عراقچی، وزیر امور خارجه با هشدار نسبت به عملیات‌های پرچم دروغین اسراییل در منطقه در شبکه ایکس نوشت: «هوشیار باشیم!» عراقچی وزیر امور خارجه در صفحه شخصی خود در شبکه ایکس نوشت: «نسبت به عملیات‌های پرچم دروغین اسـراییل در منطقه، هوشیار باشیم! مصر دوست و شریک مهمی در منطقه است و امنیت آن برای ما از بالاترین درجه اهمیت برخوردار اسـت. همه ما باید در برابر توطئه‌های اسراییل و عملیات‌های «پرچم دروغین» که با هدف تضعیف صلح منطقه‌ای طراحی شده‌اند، هوشیار باشـیم. این تهدید آشکار، مشترک و هراسناک از همبستگی مسلمانان است.» شورای صلح ادعا کرد: حماس با خلع سلاح موافقت کرده اسـت شـورای صلح غزه روز جمعه مدعی شد که حماس به‌طور رسمی با نقشه راهی تفصیلی برای اجرای مراحل بعدی آتش‌بس موافقت کرده است. به نوشـته الجزیره، در بیانیه این نهاد آمده است: «برای نخستین‌بار، حماس به‌طور رسمی متعهد شده است یک برنامه اجرایی برای واگذاری همه سلاح‌های خود را اجرا کند؛ اقدامی کـه در ادامه آن، خروج نیروهای اسراییلی از غزه انجام خواهد شد.» این بیانیه می‌افزاید: «این توافق، نتیجه ماه‌ها مذاکرات فشرده و با حسن نیت برای پیشبرد چشم‌انداز رییس جمهور دونالد ترامپ در زمینه ایجاد سـاختار جدیـد حکمرانی، امنیت، امدادرسانی انسانی، بازسازی و احیای اقتصادی غزه است؛ چشم‌اندازی که در طرح جامع صلح و قطعنامه ۲۸۰۳ شورای امنیت سازمان ملل ترسیم شده است.» شـورای صلح غزه در پیامی دیگر در شبکه اجتماعی ایکس مدعی شد که «طرح اجرایی» توافق‌شده، زمینه را برای خلع سلاح حماس و آغاز روند خروج نیروهای اسراییلی از غزه فراهم می‌کند. در این پیام آمده است که این طرح همچنین «تویدبخش مزایای قابل توجهی برای مردم غزه است؛ مردمی که مدت‌هاست در انتظار آینده‌ای بهتر هستند.» شـورای صلح تاکید کرد که اکنون مهم‌ترین مرحله، اجرای توافق است و این نهاد در همکاری با کمیته ملـی اداره غزه، در حال انتقال تدریجی اختیارات به این کمیته است.

۲ نفتکش متخلف در تنگه هرمز مورد اصابت قرار گرفتند

سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی اعلام کرد: ساعات ابتدایـی امـروز دو نفتکـش متخلف تحـت تاثیر اغواگری‌های سنتکام به خیال اینکه می‌توانند از مسیر غیر اعلامی تحت اسکورت هوایی ارتش کودک‌کش و تروریسـت امریکا بدون توجه به اخطارهای ما، در مسیر ناامن و غیرقانونی حرکت کرده و از تنگه هرمز عبور کنند، مورد اصابت قرار گرفته و متوقف شدند و ۴ نفتکش دیگر به سرعت تغییر مسیر داده و به محل خود بازگشـتند. اطلاعیه شـماره ۵۷ عملیات نصر ۲ روابط عمومی سپاه پاسـداران انقلاب اسلامی به شرح زیر است:

«بسم‌الله قاصم الجبارین
وقاتلوهم حتی لا تکون فتنه

مردم غیور و تاریخ ساز ایران اسلامی در نیروی دریایی سپاه، ضمن اسـتمرار اعمال مدیریت کامل بر تنگه هرمز، همچنان از امانت شما ملت مومن و بیدار ایران اسلامی پاسداری می‌کنند. ساعات ابتدایی امروز دو نفتکش متخلف تحت تاثیر اغواگری‌های سـنتکام به خیال اینکه می‌توانند از مسـیر غیراعلامی تحت اسکورت هوایی ارتش کودک‌کش و تروریست امریکا بدون توجه به اخطارهای ما، در مسیر ناامن و غیرقانونی حرکت کرده و از تنگه هرمز عبور کنند، مورد اصابت قرار گرفته و متوقف شدند و ۴ نفتکش دیگر به سرعت تغییر مسـیر داده و به محل خود بازگشـتند. شب گذشته در پاسخ به بیانیه کذب سنتکام به اطلاع همه مالکان شرکت‌های کشتیرانی و بیمه رساندیم که به اطلاعیه‌های سنتکام توجه نکنید و از کسانی که فریب خورده‌اند و دچار حادثه شـده‌اند سوال کنید. نیروی دریایی سپاه بار دیگر اخطار می‌کند، مداخلات و امر و نهی‌هـای غیرقانونی ارتـش کودک‌کش امریکا به شناورها در منطقه بی‌پاسخ نخواهد ماند. و ما النصر الا من عندالله العزیز الحکیم.»

رایزنی رییس سازمان الحشدالشعبی با سفیر ایران

«فالح الفیاض»، رییس سازمان الحشدالشعبی عراق، با حضور در محل سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد، با «محمدکاظم آل‌صادق»، سفیر جمهوری اسـلامی ایران در عراق دیدار کرد. فالح الفیاض در این دیدار، ضمن ابراز همدردی و تسلیت صمیمانه به دولت و ملت ایران در مورد شهادت مستشاران نظامی ایرانی در جریان تجاوزات و حملات اخیر به مقرهای الحشدالشعبی در چند استان عراق، این حملات را نقض آشـکار حاکمیت ملی و تمامیت ارضی عراق خواند. در ادامـه این دیدار، طرفین آخرین تحولات منطقه و راه‌هـای تقویت همکاری‌های دوجانبه، به ویژه در حوزه‌های امنیتی و راهکارهای تحکیم ثبات و امنیت در منطقه را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند. دو طرف همچنین بـر اهمیت تداوم هماهنگی‌ها و رایزنی‌های مشـترک جهت مواجهه با چالش‌های امنیتی و تحـولات منطقه‌ای تأکیـد کردند. پیکر مطهر پنج تن از شهدای ایرانی حملات اخیر امریکا و عربستان به مقرهای نیروهای حشدالشعبی در خاک عراق، امروز از طریق مرز بین‌المللی مهران وارد کشور شد. پیکر مطهر این شهدای والامقام روز (جمعه ۹ مرداد) با اسـتقبال باشکوه زائران اربعین حسینی و جمعی از مسوولان و مردم، از مرز مهران وارد خاک جمهوری اسلامی ایران شد. سازمان حشدالشعبی پیش‌تر اعلام کـرده بود که در جریان حملات اخیر به برخی مقرهای این سـازمان، دسـت‌کم ۲۰ نفر به شـهادت رسـیده و ۳۲ نفر نیز مجروح شده‌اند. حشدالشعبی ضمن محکوم کردن این حملات، آن را نقض حاکمیت عراق و اقدامی علیه نهادهای رسمی امنیتی این کشور توصیف کرده است.

آیا رانت همچنان بزرگ‌ترین مانع تولید و معیشت است؟

معمای عدالت اقتصادی در ایران

عدالت اقتصادی طی دهه‌های گذشته یکی از اصلی‌ترین اهداف سیاسـتگذاری در ایران بوده اسـت. تقریباً همه دولت‌ها، برنامه‌های توسـعه و اسناد بالادستی بر کاهش نابرابری، مبـارزه با رانت، حمایت از تولید و توزیع عادلانه منابع تأکید کرده‌اند، اما فاصله میان اهداف اعلام‌شـده و واقعیت‌های اقتصاد ایران همچنان قابل توجه اسـت. در عمل، بسیاری از شاخص‌های اقتصادی نشان می‌دهد که رانت، امتیازهای انحصاری، ناکارآمدی نظام تأمین مالی و تخصیص نامتوازن منابع همچنان از مهم‌ترین چالش‌های اقتصاد کشور به شمار می‌روند.

این شکاف بیش از هر چیز در معیشت خانوارها و وضعیت تولید خود را نشان داده است. در سال‌هایی که اقتصاد ایران با تورم مزمن، کاهش قدرت خرید، محدودیت سرمایه‌گذاری و تحریم‌هـای خارجی مواجه بوده، انتظار می‌رفت منابع مالی و اعتباری بیش از گذشته به سمت بخش‌های مولد هدایت شود؛ اما بسـیاری از تولیدکنندگان همچنان از دشواری دسترسی به سرمایه در گردش، تسهیلات بانکی و منابع مالی گلایه دارند، در حالی که در برخی بخش‌ها، دسترسی به منابع بانکی و اعتبارات برای گروه‌های خاص آسان‌تر بوده است.

نظام بانکی نیز که باید یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق عدالت اقتصادی باشد، هنوز با فاصله قابل توجهی از اهداف کلان خود قرار دارد. در اسناد بالادستی، بانک‌ها موظف به حمایت از تولید، تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی، هدایت نقدینگی به فعالیت‌های مولد و جلوگیری از شکل‌گیری فعالیت‌های غیرمولد هسـتند، اما ساختار موجود سبب شـده بخش قابل توجهی از منابع بانکی یا درگیر ناترازی بانک‌ها شـود یا به سـمت فعالیت‌هایی حرکت کند که ارزش افـزوده قابل توجهی برای اقتصاد ایجاد نمی‌کنند. نتیجه چنین روندی، افزایش هزینـه تأمین مالی برای تولیدکنندگان، کاهش سرمایه‌گذاری و تشدید مشکلات اشتغال و رشـد اقتصادی بوده است. از سوی دیگر، وجود انواع رانت‌های ارزی، تجاری، مالیاتی و اعتباری نیز همواره یکی از موضوعات مورد انتقاد کارشناسان اقتصادی بوده است. تجربه‌هایی مانند ارز ترجیحی، امتیازهای انحصاری واردات، دسترسی نامتوازن به تسهیلات بانکی یا تخصیص غیرهدفمند منابع، نشان داده است که هر زمان ساز و کارهای رقابتی تضعیف شده‌اند، زمینه برای گسترش رانت و کاهش کارایی اقتصاد نیز فراهم شـده است. در چنین شرایطی، بخش خصوصی واقعی که بر پایه رقابت و بهره‌وری فعالیت می‌کند، بیشترین آسیب را متحمل می‌شود. در سال‌های اخیر نیز همزمان با فشـار تحریم‌هـا و محدودیت‌های اقتصادی، اهمیت اصلاح این سـاختارها بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. بسیاری از اقتصاددانان معتقدند عبور از شرایط دشوار اقتصادی تنها با افزایش حجم منابع مالی امکان‌پذیر نیست، بلکه نحوه توزیع و تخصیص این منابع اهمیت بیشـتری دارد. اگر منابع محدود کشور به جای فعالیت‌های مولد، در مسیرهای غیرشفاف یا رانتی قرار گیرد، نه تنها عدالت اقتصادی محقق نخواهد شد، بلکه رشد اقتصادی نیز تضعیف می‌شود. در همین چارچوب، تحلیل‌های دو اقتصاددان شناخته‌شـده کشور، فرشاد مومنی و حسین راغفر نیز بر همین محور استوار است. هر دو اقتصاددان، با وجود تفاوت‌هایی در برخی دیدگاه‌ها، بر این نکته تأکید دارند که بخش مهمی از مشکلات اقتصاد ایران ناشـی از غلبه مناسـبات رانتی، ضعف حکمرانی اقتصادی، تخصیص غیرکارآمد منابـع و فاصله گرفتن سیاست‌گذاری‌ها از حمایت موثر از تولید است. از نگاه آنان، تا زمانی که سـاختارهای ایجادکننده رانت اصلاح نشود و نظام بانکی، مالی و بودجه‌ای در خدمت تولید و عدالت اقتصادی قرار نگیرد، دستیابی به رشد پایدار، کاهش فقر و بهبود معیشت مردم با دشواری روبه‌رو خواهد بود. در حالی که تولیدکنندگان با کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش دست‌وپنجه نرم می‌کنند، یک اقتصاددان درباره شکاف عمیق میان نیاز واقعی بنگاه‌ها و توان تامین مالی بانک‌ها توضیح داد که شبکه بانکی در بهترین حالت تنها ۲۵ درصد نیاز سرمایه در گردش صنعت را پوشش می‌دهد و فعالان اقتصادی برای تامین باقی منابع ناچار به استفاده از بازارهای غیررسـمی پول (نزول خوارها) می‌شوند. فرشاد مومنی در نشستی با عنوان «رژیم‌های نابرابری و ایدئولوژی‌های توجیه‌کننـده نابرابری‌های ناموجه» در موسسـه دین و اقتصاد که به مناسـبت رونمایی از کتاب «سـرمایه و ایدئولوژی» نوشته توماس پیکتی و ترجمه حسین راغفر برگزار شد، اظهار کرد: این همه هزینه می‌کنید و جمعیت دانش‌آموخته دانشـگاهی را از حـدود ۱۵۰ هزار نفر در سرشماری ۱۳۶۵ به بالغ بر ۱۵ میلیون نفر در سرشماری ۱۳۹۵ می‌رسانید. با علافی و دلالی و رباخواری که جمعیت تحصیل‌کرده راضی نمی‌شود. بنابراین یا به سرخوردگی و افسردگی و اعتیاد دچار می‌شود یا جلای وطن می‌کند. آدم‌هایـی را که با آن کیفیت و بـه هزینه ملت و خانوارها تربیت شدند دودستی تقدیم کسانی می‌کنید که خودتان در تبلیغات رسمی به آنها می‌گویید استکبار جهانی. خدا شاهد است فهم این مسائل اصلا پیچیده نیست.

وی افزود: هفته پیش گزارش خردادماه ۱۴۰۵ مرکز آمار منتشر شد که نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۴ از کل جمعیت در سنین فعالیت در ایران ۲۴ میلیون و خورده‌ای شاغل هستند. صرف‌نظر از کیفیت کار، بیش از ۴۱ میلیون نفر هیچ نقشی در تولید ملی ندارند. عزیزانی که می‌خواهند آمار رسـمی بدهند چون خیلی نگران روحیه ما هستند می‌گویند نرخ رسـمی بیکاری در پایان سـال ۱۴۰۴ در ایران ۷.۵ درصد است یعنی یک رقمی است؛ در حالی که از زاویه اندازه جمعیت در سنین فعالیت دو سوم جمعیت هیچ نقشی در تولید ندارند.

رییس موسسه مطالعات دین و اقتصاد در ابتدای سخنان خود با اشـاره به ایـن موضوع که کتاب سـرمایه‌گذاری ایدئولوژی برای شرایط کنونی ما چند فایده بزرگ می‌تواند داشـته باشـد گفت: یکی از آن فواید بزرگ این است که بهانه‌ای باشـد تا ما به ساختار قدرت و ثروت تذکر بدهیم که این سـهل‌انگاری‌های غیرقابل باور و بسیار خطرناک که در زمینه به حاشیه راندن مساله نابرابری‌های ناموجه و بی‌عدالتی‌های جور واجور متوجه جامعه و خودشان و آینده ایران می‌کنند را هرچه سریع‌تر خاتمه ببخشند.

وی تصریح کرد: پیکتـی در ادامه کار درخشـان خود با عنوان «سرمایه در قرن بیست و یکم» در کتاب «سرمایه و ایدئولوژی» مجددا می‌گوید راجع به مفاهیم سرنوشت‌ساز ژرف‌اندیشی کنید؛ زیرا هزینه غفلت از آنها یا به حاشیه رانده شدن آنها بسیار بالاست. در این زمینه به‌طور ویژه روی دو مفهوم به غایت کلیدی ایدئولوژی و نابرابری تمرکز کرده اسـت. این اقتصاددان، تعبیر راغفر درباره اینکه نرم‌افزار تحلیلی کتاب سرمایه در قرن بیست و یکم برای کتاب جدید یعنی سرمایه و ایدئولوژی را تعبیر دقیق و هوشمندانه‌ای دانسـت، گفت: در کتاب سرمایه افق گشایی‌های تقریبا بی‌نظیر طی سال‌های اخیر انجام داده بود. همه جای دنیا و از جمله در ایران با دستکاری عمده کردن چیزهای کم‌اهمیت و دادن آدرس‌های غلط نوعی بی‌توجهی به کتاب سرمایه در قرن بیست و یکم ترویج شد که متاسفانه بخش بزرگی از جامعه علمی و تبلیغاتی و رسانه‌ای ما نیز در این این دام افتادند. وی تصریح کرد: قرآن می‌گوید شاقول باید بازدهی بخش مولد باشد. یعنی نگاه اسلامی یک نگاه تولیدمحور و همه‌جانبه‌نگر اسـت. ما نباید دنباله‌رو رباخوارها باشیم بلکه باید هزینه فرصت مفت‌خواری، فساد و رباخواری را به اندازه‌ای بالا ببریم که تولید صرفه اقتصادی داشته باشد. در حال حاضر جز در شرایط بسیار نادر، تولید بیشتر محمل کسب رانت است. یعنی یک صورتک از تولید وجود دارد و به همین خاطر عمق وابستگی ذلت‌آور به دنیای خارج در ایران علیرغم شعارهای جذابی که در تبلیغات رسمی داده می‌شود در حال افزایش است.

مومنی با اشاره به اهداف سند چشـم‌انداز مبنی بر رشد اقتصادی ۸ درصد خاطرنشـان کرد: در ۱۳۸۴ یعنی در حالی که ما ۱۶ سال قبل داشتیم برنامه تعدیل ساختاری را اجرا می‌کردیم که منحط‌ترین برنامه شناخته‌شده برای نابود کردن اقتصاد بود، در چارچوب قانون برنامه چهارم، افق چشم‌انداز ترسیم شد که می‌بایست در یک دوره ۲۰ ساله به رشد اقتصادی ۸ درصد سالانه برسیم. به‌طور متوسط اقتصاد ایران سالانه با ۱۶ و نیم میلیارد دلار تخصیص ارز می‌تواند رشد ۸ درصدی را محقق کند. ۱۰ سال بعد یعنی آغاز برنامه ششم توسعه، سازمان برنامه گزارش کرده که برای آنکه رشد ۸ درصد حاصل شود سالانه به تزریق ۲۰۰ میلیارد دلار نیاز خواهیم داشت؛ شعارهای مثلا دهن پرکن ضدامپریالیستی. شما با همین مقایسه اجمالی می‌توانید بفهمید که چقدر بنیه تولیدی کشور توخالی شده و چقدر به خارج متکی شده‌ایم. این اقتصاددان با طرح این سوال که در این شرایط اوضاع و احوال اشتغال چه می‌شود؟ گفت: از یک طرف این همه هزینه می‌کنید و جمعیت دانش‌آموخته دانشگاهی را از حدود ۱۵۰ هزار نفر در سرشماری ۱۳۶۵ به بالغ بر ۱۵ میلیون نفر در سرشماری ۱۳۹۵ می‌رسانید. با علافی و دلالی و رباخواری که جمعیت تحصیلکرده راضی نمی‌شود. بنابراین یا به سرخوردگی و افسردگی و اعتیاد دچار می‌شود یا جلای وطن می‌کند. آدم‌هایی را که با آن کیفیت و به هزینه ملت و خانوارها تربیت شدند دودستی تقدیم کسانی می‌کنید که خودتان در تبلیغات رسمی به آنها می‌گویید استکبار جهانی. خدا شاهد است فهم این مسائل اصلا پیچیده نیست.

وی افزود: گذشته از بحث اشتغال، ببینید اوضاع و احوال روانشناختی جامعه، اعتماد اجتماعی، سلامت جامعه و بقیه امور چه خبر است. من در کتاب «عدالت اجتماعی، آزادی و توسعه در ایران امروز» توضیح دادم که اشتغال ۱۷ کارکرد دارد که فقط سه مورد آن جنبه اقتصادی دارد. یعنی وجوه غیراقتصادی اشتغال به مراتب اهمیتش از اقتصاد بیشتر است. اگر نتوانی شغل درست و حسابی درست کنی احسـاس مفید بودن در افراد از بین می‌رود و سرخورده می‌شوند. احساس تعلقشـان به جامعه ضربه می‌خورد و دچار بیماری‌های مختلف و زیان‌های اجتماعی وحشتناک می‌شوند. پس رکن اصلی هر سیاستی که بخواهد در جهت عدالت و رفع فقر باشد اشتغال است.

مومنی درباره کمیت و کیفیت اشتغال در ایران با استناد به آمار مراکز رسمی گفت: هفته پیش گزارش خردادماه ۱۴۰۵ مرکز آمار ایران منتشر شد که نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۴ از کل جمعیت در سنین فعالیت در ایران ۲۴ میلیون و خورده‌ای شاغل هستند. صرف‌نظر از کیفیت کار، بیش از ۴۱ میلیون نفر هیچ نقشی در تولید ملی ندارند. عزیزانی که می‌خواهند آمار رسمی بدهند چون خیلی نگران روحیه ما هستند می‌گویند نرخ رسـمی بیکاری در پایان سال ۱۴۰۴ در ایران ۷.۵ درصد است یعنی یک رقمی است؛ در حالی که از زاویه اندازه جمعیت در سنین فعالیت دو سوم جمعیت هیچ نقشی در تولید ندارند. همچنین حسین راغفر در نشستی با عنوان «رژیم‌های نابرابری و ایدئولوژی‌های توجیه‌کننده نابرابری‌های ناموجه» در موسسه دین و اقتصاد که به مناسـبت رونمایی از کتاب «سرمایه و ایدئولوژی» نوشته توماس پیکتی و ترجمه حسین راغفر برگزار شد اظهار کرد: تا پیش از قرون وسـطا در کشورهای صنعتی هر کسی که محروم به دنیا می‌آمد این را پذیرفته بود که چون متعلق به طبقه کارگری یا طبقات کشاورزی است حق اینکه صاحب ملک شود را ندارد و در خدمت صاحبان سرمایه است. وی افزود: کتاب پیکتی درباره ساختاربندی سیاسی و نابرابری‌ها می‌گوید هر رژیم نابرابری پاسخی به دو پرسش اساسی دارد؛ یکی مساله مالکیت و اینکه چگونه ثروت و دارایی در جامعه توزیع می‌شـود. افراد حاضر در ساختار قدرت بدون هیچ هنر، نوآوری، خلاقیت و تلاش و کوشش، ثروت‌های بادآورده به دست می‌آورند.

به گفته راغفر، پسر آقای فلانی یا عروس یا داماد فلان فرد به فرصت‌های بی‌سابقه‌ای می‌رسند که ره صد ساله را یک شـبه می‌پیمایند؛ به دلیل اینکه مثلاً توزیع محصولات پتروشـیمی از طریق این دسـت‌ها با قیمـت دلاری به تولیدکننده بیچاره می‌رسد. خود این دلاری‌سازی اقتصاد و بعـد توزیع نابرابر فرصت‌ها به آدم‌های درون سـاختار، ثروت‌های بادآورده را برای گروه‌هایی رقم می‌زند.

او در ابتدای سخنان خود درباره کتاب «سرمایه و ایدئولوژی» بیان کرد: این کتاب در خصوص تاریخ اقتصادی است که وجوه خیلی برجسته را از تاریخ قرون جدید مطرح می‌کند. البته حتی از پیش از قرون وسـطا به این طرف مطالبی را طرح می‌کند اما عمدتاً از دوره مدرن یعنی ۱۸۰۰ میلادی به این طرف به مساله برده‌داری، نژادپرستی و مساله استعمار می‌پردازد که یک موضوع کهنه و قدیمی است.

وی افزود: پیکتی در این کتاب با نگاه به اقتصاد سیاسـی به وجوه مختلف مسـاله نابرابری می‌پـردازد و نابرابری محوری‌ترین بحثی است که آقای پیکتی از ابتدا روی آن متمرکز بوده و همه آنچه نگاشته روی همین مساله است. اولین پـروژه بزرگی که در این رابطه شـروع کرد مربوط به سـال ۲۰۰۱ اسـت که یک کتاب راجع به نابرابری در کشورهای صنعتی نوشته است. با تیم بزرگی به تهیه آمار مربوط به ۲۰۰ سال گذشته اروپا و همه آنچه که بعدها در دومین کتاب برجسته‌شده همین نابرابری در اروپا و سرمایه در قرن بیست و یکم است که در ۲۰۱۳ به فرانسه و ۲۰۱۴ به زبان انگلیسی درآمد.

وی اظهار کرد: در دهه نخسـت پس از انقلاب بسـیاری از نهادهای عمومی غیردولتی مثل سـتادها به مالکیت اجتماعی در معنای خاص خودش تبدیل شـدند. اموال در اختیار این نهادها قرار گرفتند و این نهادها از منابع برای ثروت ملی و مشـارکت مردم اسـتفاده نکردند. لذا نقش نهادهای اجتماعی عملاً به نهادهای حاکمیتی و نه نهادهای مردمی تقلیل پیدا کرد. بعد از دوره ۱۳۸۴ ما شاهد تغییر ایدئولوژیک در جمهوری اسلامی هستیم که به ایجاد اقتصاد رفاقتی منجر شد. این اقتصاد رفاقتی سه مشخصه دارد که اولی دسترسی به منابع بانکی برای دوستان و رفقا است. دوم فراهم آوردن فرصت‌های انحصاری و شبه انحصاری برای دوسـتان اسـت. به‌طور مثال انحصار واردات شکر، میوه، خودرو و اشکال مختلف انحصارها و شبه انحصارها را شاهد هستیم.

به گفته راغفر، این امتیازات شکاف بازده سرمایه‌های تجاری را به‌شدت نسبت به نرخ رشد اقتصادی بیشتر می‌کند و نابرابری‌ها را افزایش می‌دهد. وقتی که نرخ رشد بازدهی سرمایه بیشـتر از نرخ رشـد نیروی کار است نابرابری‌ها رقم می‌خورد که در کشور به‌شدت این مساله رشد کرده و موازنه‌های جدیدی به نهادهای حاکمیتی داده اسـت. این رژیم نابرابری که از میانه دهه ۱۳۸۰ به بعد یعنی سال ۱۳۸۴ به وجود آمد به رشـد فقر منجر شـد. درآمدهای نفتی بزرگی در آن دوره به دسـت آمد. ما نفت را بشکه‌ای ۱۲۰ دلار فروختیم اما معلوم نشد که این درآمدها به کجا رفت. مشخصه آن دوره توجه به فردگرایی و پیگیری منافع شخصی در غیاب دستگاه قضایی مستقل بود.

در مجموع، اگرچه عدالت اقتصادی، حمایت از تولید و مقابله با رانت همواره از مهم‌ترین اهداف سیاست‌گذاری در اقتصاد ایران بوده است، اما فاصله میان این اهداف و واقعیت‌های اجرایی همچنان قابل توجه است. اسـتمرار نابرابری در دسترسی به منابع مالی، توزیع نامتوازن اعتبارات، ضعف نظام تأمین مالی تولید و شکل‌گیری رانت‌های مختلف نشان می‌دهد اصلاحات ساختاری هنوز به نقطه مطلوب نرسیده است. همزمان، هشدارهای اقتصاددانانی مانند فرشاد مومنی و حسین راغفر نیز بر همین مساله تأکید دارد که بدون شـفافیت، اصلاح نظام بانکی، کاهش امتیازات رانتی و هدایت منابع به سمت فعالیت‌های مولد، نه عدالت اقتصادی محقق خواهد شد و نه تولید ملی توان خروج از رکود را خواهد داشت. از این منظر، عبور از چالش‌های فعلی بیش از هر چیز نیازمند اصلاح حکمرانی اقتصادی، تقویت رقابت سالم، افزایش پاسخگویی نهادها و حرکت به سمت سیاست‌هایی است که منافع آن به جای گروه‌های محدود، در زندگی روزمره مردم و بنگاه‌های مولد نمایان شود.

معاون اول رییس جمهور:

دشمن با هویت و تمدن ایرانی جنگید اما شکست خورد

معاون اول رییس جمهور با تأکید بر اینکه حمله به آثار تاریخی و فرهنگی در دو جنگ تحمیلی اخیر نشان داد دشمن با هویت و تمدن ایرانی در جنگ است، گفت: دشمن با وجود تلاش برای نابودی میراث فرهنگی ایران، به اهداف خود نرسید و همین میراث فرهنگی و تمدنی به مهم‌ترین عامل انسجام ملی و موفقیت کشور در برابر دشمن تبدیل شد. محمدرضا عارف در دیدار با مدیران وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و پیشکسوتان این حوزه، ضمن تبریک ثبت جهانی الموت، اظهار کرد: بخش مهمی از پیروزی‌های نرم جمهوری اسلامی ایران مرهون فعالیت سـه حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است. میراث فرهنگی و تمدنی ایران سـرمایه‌ای ماندگار و امانتی ملی است که حفاظت، احیا و بهره‌برداری صحیح از آن وظیفه‌ای همگانی به شمار می‌رود. وی با اشاره به جنگ تحمیلی هشت‌ساله، تحریم‌ها و دو جنگ تحمیلی اخیر، افزود: نظام سلطه با وجود همه این اقدامات نتوانست به اهداف خود دست یابد و آخرین تلاش خود را نیز با تحمیل دو جنگ اخیر علیه ایران به شکسـت کشاند. به گفته عارف، کشور در این نبردها پیروز شد، زیرا میراث فرهنگی و تمدنی به زیربنای اصلی انسجام ملی تبدیل شد و همه مردم حول محور ایران به وحدت رسیدند. معاون اول رییس جمهور با قدردانی از پیشکسوتان و نخبگان حوزه فرهنگ و تمدن، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را «وزارت دفاع از تمدن و فرهنگ ایران» توصیف کرد و گفت: با وجود اقدامات انجام‌شده، هنوز تا حفاظت مطلوب از آثار تاریخی فاصله داریم و باید با تلاش بیشتر، این میراث را حفظ، احیا و در مسیر تقویت غرور و اقتدار ملی به کار گرفت. عارف با اشاره به محدودیت‌های اعتباری این حوزه تصریح کرد: هیچ دولتی به تنهایی قادر به حل مشکلات بودجه‌ای میراث فرهنگی نیست؛ از این رو باید از ظرفیت خیرین، بخش خصوصی و شـرکت‌های دارای مسوولیت اجتماعی برای ایجاد منابع مالی پایدار استفاده شود. وی همچنین با بیان اینکه بیش از ۹۰ درصد گردشگران خارجی با انگیزه فرهنگی به ایران سفر می‌کنند، گفت: باید همه موانع حضور گردشگران خارجی برطرف شود و از ظرفیت آثار ثبت جهانی برای توسعه گردشگری و تحقق اهداف فرهنگی و ملی بیشترین بهره گرفته شود. وی پس از بازدید از موزه برادران امیدوار، عمارت والی، کاخ سبز و کاخ ملت در مجموعه سعدآباد که در جنگ رمضان آسـیب دیده‌اند، اظهار کرد: دشـمن در دو جنگ تحمیلی اخیر اصرار داشت آثار میراث فرهنگی ایران را محو کند و با حمله به این آثار، نگاه تنفرآمیز خود نسبت به فرهنگ و تمدن ایرانی را آشکار ساخت. این جنگ‌ها صرفاً یک اختلاف سیاسی نبود، بلکه تلاشی برای ضربه زدن به هویت، فرهنگ و تمدن ایران بود؛ اما همین موضوع موجب شد مردم با درک هدف واقعی دشمن، بیش از ۱۵۰ شب در حمایت از فرهنگ، هویت و ارزش‌های خود ایستادگی کنند. عارف با اشاره به آغاز روند بازسازی آثار آسیب‌دیده گفت: وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با جدیت بازسازی و احیای این آثار را آغاز کرده و در این مسیر به مشارکت مردم و دوستداران فرهنـگ و تمدن ایران نیاز دارد. وی ابـراز امیدواری کرد با تلاش کارشناسان و متخصصان این حوزه، آثار آسیب‌دیده در نخستین فرصت بازسازی شوند. معاون اول رییس جمهور در پایان با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی ایران حمله به آثار تاریخی و فرهنگی خود را در مجامع بین‌المللی پیگیری خواهد کرد، گفت: این آثار هیچ ارتباطی با جنگ نداشتند و بسیاری از آنها نیز در فهرست میراث جهانی ثبت شده‌اند. در جهان افراد و نهادهای بسیاری به میراث تمدنی ایران افتخار می‌کنند و می‌توان با همکاری آنان، مطالبات حقوقی کشور را در مجامع بین‌المللی دنبال کرد.

اقتصاد کلان

گرمای شدید اقتصاد جنوب آسیا را کوچک می‌کند

بانک جهانی هشدار داد افزایش دمای هوا می‌تواند تا سال ۲۰۵۰، حدود هفت درصد از رشـد اقتصاد کشورهای جنوب آسـیا کم کند و در حال حاضر سـالانه معادل نزدیک به ۳۱ میلیون شـغل تمام‌وقت به این منطقه زیان وارد می‌کند. نتایج گـزارش جدید بانک جهانی با عنوان «آینده‌ای قابل زیسـت: حفاظت از مشـاغل و رشـد اقتصادی در برابر گرمای شـدید در شهرهای جنوب آسیا» نشـان داد، افزایش دما، تهدیدی جدی برای اشـتغال، بهره‌وری نیروی کار و رشـد اقتصادی بلندمدت این منطقه خواهد بود. بانک جهانی همچنین پیش‌بینی کرد تا سال ۲۰۵۰، تعداد ۲۸۰ میلیون نفر به جمعیت در سن کار جنوب آسیا - منطقه‌ای شامل بنگلادش، بوتان، هند، مالدیو، نپال و سریلانکا- افزوده شـود. نتایج این گزارش نشان می‌دهد تا سال ۲۰۷۰، حدود ۵۲۰ میلیون نفر در جنوب آسیا ممکن است هر سال دست‌کم یک ماه با گرمای خطرناک مواجه شوند که چهار برابر میزان فعلی محسـوب می‌شود. گرمای شدید هم‌اکنون نیز بهره‌وری نیروی کار را کاهش داده، فعالیت کسـب‌وکارها را مختل کرده و رقابت‌پذیری شـهرهای جنوب آسیا را تحت فشـار قرار داده است. همزمان، نظام‌های سلامت و زیرساخت‌های حیاتی این منطقه با فشار فزاینده‌ای مواجه هستند. خانوارهای کم‌درآمد، کارگران بخش غیررسمی، زنان، سالمندان و کودکان از جمله گروه‌هایی هسـتند که بیشـترین آسیب را از افزایش دما متحمل می‌شوند. یوهانس زوت، معاون بانک جهانی در امور جنوب آسیا گفت: شهرهای این منطقه نقشی محوری در آینده آن دارند و افزایش دما، اشتغال، معیشت و رشـد اقتصادی را در معرض خطر قرار داده اسـت. بانک جهانی برای مقابله با این تهدید، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های مقاوم در برابر گرما، تقویت برنامه‌های اقدام در برابر گرما، حفاظت از کارگران آسیب‌پذیر، گسترش سرمایش پایدار، بهبود سیستم‌های هشدار سریع و جذب سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی را توصیه کرده اسـت. خبرگزاری آناتولی گزارش کرد، برخی شـهرهای جنوب آسیا هم‌اکنون نشان داده‌اند که برنامه‌های مقابله با گرما، زیرساخت‌های مقاوم، توسعه فضای سبز شهری، سیستم‌های هشدار سریع و سـرمایش کارآمد می‌توانند جان انسان‌ها را نجات دهند، از کارگران محافظت کنند و خسارت‌های اقتصادی را کاهش دهند. با این حال، گسـترش این اقدامات به نهادهای قوی‌تر، هماهنگی بیشتر و افزایش سرمایه‌گذاری دولتی و خصوصی نیاز دارد.

رشد اقتصاد امریکا آهسته شد

رشد اقتصادی امریکا در سـه‌ماهه دوم سال میلادی جاری، به دلیل افزایش کسری تجاری ناشی از واردات، کاهش یافت. برآورد اولیه‌ای که روز پنجشنبه توسط دفتر تحلیل اقتصادی امریکا منتشر شـد، نشان داد تولید ناخالص داخلی تطبیق یافته با تورم در سه‌ماهه منتهی به ژوئن، با نرخ سـالانه ۱.۵ درصد رشد کرد که ضعیف‌تر از حد مطلوب بود. پس از رشد ۲.۱ درصدی تولید ناخالص داخلی در سه‌ماهه اول، اقتصاددانان در نظرسنجی داوجونز، نرخ رشد ۱.۸ درصد برابری سه‌ماهه دوم پیش‌بینی کرده بودند. در عین حال، وزارت بازر